Gemeente Leeuwarden



Regenboogprogramma

Gemeente Leeuwarden 2024-2027

Voorwoord

Met trots presenteer ik u het Regenboogprogramma 2024-2027. Het resultaat van een mooie samenwerking van ons regenboognetwerk.

In de gemeente Leeuwarden moet iedereen overal zichzelf kunnen zijn en zich veilig en geaccepteerd voelen, ongeacht achtergrond, identiteit of levensovertuiging. We zijn een gemeente met een actief regenboogbeleid op zichtbaarheid, emancipatie en inclusie van de regenbooggemeenschap.

Wij laten aan onze inwoners zien dat wij de regenboog-gemeenschap steunen. Dit deden we onder meer in 2023 met de tentoonstelling Pride Photo. Deze tentoonstelling bestond uit aangrijpende foto's van de regenbooggemeenschap van over de hele wereld. Foto's van intens verdriet, maar ook van trots. Trots op de eigen identiteit en daar 100% achterstaan. En in 2021 organiseerde de gemeente Leeuwarden de Roze Zaterdag.

Deze momenten leveren een bijdrage aan de zichtbaarheid. Maar er is meer nodig om ervoor te zorgen dat onze regenbooggemeenschap zich veilig, geaccepteerd en gezien en gehoord voelt.

Samen met het regenboognetwerk zijn we hard aan de slag in het onderwijs, de zorg, op straat en op andere gebieden om de acceptatie en de veiligheid van onze regenbooggemeenschap te vergroten. Dit doen we onder andere via voorlichting, de aanpak straatintimidatie en interventies in de zorg en het onderwijs. Ook ondersteunen en faciliteren we organisaties die betrokken zijn bij de regenbooggemeenschap.

We zetten ons blijvend in. Dit is niet alleen een kwestie van een lange adem, dit vergt ook inzet van de hele gemeente. En juist daarin zetten we met dit regenboogprogramma een nieuwe stap.

Ik ben blij met de grote motivatie en bereidheid van de regenbooggemeenschap om de agenda uit te voeren, samen met een steeds grotere groep betrokken maatschappelijke organisaties. Alleen zo komt een inclusieve gemeente Leeuwarden steeds dichterbij.

Ik nodig iedereen van harte uit zich hierbij aan te sluiten!

Nathalie Kramers
Wethouder Diversiteit en Inclusie
Gemeente Leeuwarden





Inhoudsopgave

1. Inleiding 5

2. Bestaand beleid en wettelijke kaders 9

3. Visie, missie en doelen 11

4. Pijlers 13

Pijler 1: Voorbeeldrol gemeente Leeuwarden.....13
Pijler 2: Voorlichting en educatie 13
Pijler 3: Zichtbaarheid 14
Pijler 4: Jongeren 15
Pijler 5: Zorg en Welzijn 16
Pijler 6: Veiligheid.....16
Pijler 7: Cultuur als motor.....17
Pijler 8: Ontmoeting 18

5. Monitoring en evaluatie 21

6. Financiën 23

1. Inleiding


PRIDE
PHOTO
2023
Deze tentoonstelling
PHOTO. Een Nederlandse
van seksuele- en genderdiversitei
Je ziet hier een selectie uit de
ontvingen vanuit de hele wereld
Naast de award-winnende
verhalen die een veelzijdige
gemeenschap laten zien.
op een laagdrempelige
te zetten over seksuele
de LHBTQIA+'ers
THEMA – THE
De LHBTQIA+
wegen en vormen
deringsproces
stappen, creativ
steeds weer
bevestigen.
aanjagers
eindresultaa
en zij die
Bekijk
verande

1. Inleiding

Leeuwarden Regenbooggemeente

Sinds 2008 is de gemeente Leeuwarden Regenbooggemeente, met naar schatting 12.000 inwoners (ruim 10%) die bij de regenbooggemeenschap horen.

De gemeente Leeuwarden zet zich in voor de bevordering van de sociale veiligheid en acceptatie van de regenbooggemeenschap. Want hoewel de acceptatie groeit, blijft de noodzaak voor beleid met betrekking tot seksuele- en genderdiversiteit actueel. Kortdurende acties lossen dit probleem niet op. Het is een veranderopgave. Een proces dat leidt tot bewustwording en gedragsverandering.

Dit doet de gemeente door het faciliteren en ondersteunen van de regenbooggemeenschap, en waar het kan ook financieel. Ook helpen we bij het (mede) organiseren van evenementen en activiteiten, en het aanjagen van initiatieven.

De regenbooggemeenschap

De regenbooggemeenschap bestaat uit mensen met allerlei seksuele oriëntaties en genderidentiteiten.

Seksuele oriëntatie gaat over tot wie iemand zich seksueel en/of romantisch aangetrokken voelt, met wie die relaties aangaat en over hoe iemand zichzelf noemt.

Genderidentiteit gaat over wie je bent en hoe je jezelf voelt. Dit kan vrouw, man, allebei of geen van beide zijn. Dit kan ook tijdens iemands leven veranderen.

In het kader hiernaast ziet u een omschrijving van de letters lhbtiqa+.

We hanteren in het regenboog programma de aanduiding lhbtiqa+. We volgen hierin de meest recente lijn van Movisie, het landelijke kennisinstituut voor een samenhangende aanpak van sociale vraagstukken, omdat deze aanduiding het meest volledig is voor de gehele regenbooggemeenschap. Lhbtiqa+ is een afkorting. De letters staan voor lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender, intersekse, queer en aseksueel. Er zijn nog meer vormen van seksuele oriëntatie en genderidentiteit daar staat de + voor.

Terminologie lhbtiqa+

- **Lesbisch:** vrouwen die zich aangetrokken voelen, seksueel en/of romantisch, tot vrouwen. Ook sommige non-binaire personen identificeren zich als lesbisch.
- **Homoseksueel:** mannen die zich aangetrokken voelen, seksueel en/of romantisch, tot mannen. Ook sommige non-binaire personen identificeren zich als homoseksueel.
- **Bi+ personen:** de overkoepelende term voor alle personen met een seksuele en/of romantische oriëntatie gericht op meer dan één gender. Een deel van die mensen noemt zichzelf biseksueel, bi+, pan, queer of fluide.
- **Transgender persoon:** iemand die zich niet identificeert met het geslacht dat hen bij de geboorte is toegewezen. 'Transgender' is een parapluterm: het gaat dus om een veelheid aan belevingen van genderidentiteit en genderexpressie. Ook non-binaire personen vallen onder de parapluterm 'transgender'. Iemand die zich als non-binair identificeert voelt zich niet (helemaal) thuis binnen de genderidentiteit man of vrouw. Vaak voelt die persoon zich meer thuis bij een andere genderidentiteit.
- **Intersekse persoon:** iemand die geboren is met een lichaam dat niet past binnen de normatieve definities van man en vrouw.
- **Queer:** mensen die zich niet kunnen vinden in de gebruikelijke, vaststaande (binaire) kaders en hokjes voor gender en/of seksuele oriëntatie, of deze kaders afwijzen. Soms wordt queer als parapluterm gebruikt voor iedereen die niet heteroseksueel en/of cisgender is.
- **Aseksueel:** iemand die geen of weinig seksuele aantrekking naar andere personen ervaart. Aseksualiteit een spectrum waarbij de ervaringen van aseksuele mensen heel verschillend kunnen zijn. Sommigen voelen zich 'volledig' aseksueel, anderen ervaren heel af en toe seksuele aantrekking, en weer anderen voelen wel romantische aantrekking.
- **Cisgender persoon:** iemand die zich wel identificeert met het geslacht dat hen bij de geboorte is toegewezen.

Regenboogprogramma en samenwerking 2024-2027

Dit is een meerjaren regenboogprogramma. Samen met het Leeuwarder regenboognetwerk is dit programma er gekomen. Deze organisaties blijven vanuit hun rol en deskundigheid de komende jaren nauw betrokken bij de uitwerking en uitvoering van dit plan.

Het uitvoeren van deze regenboogagenda kost tijd en inzet van veel verschillende mensen en organisaties. Onderweg doen we misschien andere inzichten op. Het meerjarenplan is dan ook geen statisch gegeven. De agenda beweegt mee in de zoektocht naar een veilige en inclusieve gemeente voor iedereen. Ook houden we ruimte om de agenda en speerpunten aan te passen wanneer dat nodig is vanwege actualiteiten of ontwikkelingen. We houden daarvoor ook steeds een vinger aan de pols bij de regenbooggemeenschap en bij de behoefte in onze gemeente.

Het regenboogprogramma sluit aan op het Programma Regenboogsteden van het Ministerie Onderwijs Cultuur en Wetenschap. In dit regenboogprogramma staan de actielijnen voor de periode 2024-2026.

Regenboognetwerk

Het regenboognetwerk bestaat uit onderstaande organisaties. Vanuit hun eigen rol hebben zij elk hun eigen verantwoordelijkheden.

COC Leeuwarden

Het COC is een belangenorganisatie voor de regenbooggemeenschap. Het COC is actief op verschillende terreinen. Zij zijn een baken voor de regenbooggemeenschap. Het accent van hun activiteiten ligt op jong en school, 50plus, belangenbehartiging, veiligheid en cultuur en geloof. Zij doen dit door het geven van voorlichtingen, het organiseren van ontmoetingsmomenten voor de gemeenschap en het bieden van een luisterend oor. Daarnaast hebben zij een grote rol in het verhogen van de veiligheid van de gemeenschap. Veiligheidsbuddy's bieden hulp als personen in de gemeenschap zich onveilig voelen of incidenten hebben meegemaakt.

Tûmba

Tûmba is het kenniscentrum voor discriminatie en diversiteit. Tûmba voert vanaf 2009 voor bijna alle Friese gemeenten de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen uit. Mensen die zich gediscrimineerd of buitengesloten voelen op basis van leeftijd, beperking, sekse, etniciteit, godsdienst of seksuele geaardheid kunnen dit bij hen melden. Tûmba biedt advies en sociaaljuridische hulp als mensen discriminatie meemaken. Ook heeft Tûmba een groot aanbod voor onderwijs en professionals op het terrein van het voorkomen van discriminatie.

Stichting Pride Leeuwarden

Stichting Pride Leeuwarden zet zich in voor gelijkwaardigheid, liefde, acceptatie, gelijke rechten en emancipatie van de regenbooggemeenschap. Hun uitgangspunt is dat zichtbaarheid zorgt voor acceptatie. Daarom organiseren zij zichtbaarsheidsacties, zoals bijvoorbeeld het jaarlijks terugkerende Pride Leeuwarden in juli.

Queer Factory

Queer Factory is een grassroots collectief, ontstaan vanuit een gezamenlijk verlangen naar een veilige en levendige queer community in Leeuwarden en daarbuiten. Queer Factory heeft een grote rol in de culturele sector als het gaat om het samenbrengen van de queer gemeenschap en hen een zichtbare plek geven in de stad. Queer Factory zijn aanjagers en gebruiken daarbij cultuur als katalysator om voor verandering te zorgen.

Stichting Promo Gay Leeuwarden

Stichting PGL werkt aan de zichtbaarheid van de lhbtiqa+ community In Leeuwarden. Dit doen zij door evenementen te organiseren.

House of sweetheart

House of sweetheart is een collectief van Drag Queens in de gemeente Leeuwarden. Zij organiseren activiteiten om hiermee een bijdrage te leveren aan de zichtbaarheid van de Dragcultuur in de gemeente Leeuwarden.

Gender café Leeuwarden

Gender café Leeuwarden biedt voor transgender mannen, vrouwen en non-binaire personen een plek waar zij op een veilige, leuke en verrijkende manier met elkaar in gesprek kunnen gaan. Ook iedereen die dat niet is, is welkom. Er wordt gesproken over onderwerpen die te maken hebben met gender en transitie.

Overige partners

Naast de partners in het regenboognetwerk is er soms ook contact met culturele instellingen zoals Neushoorn en Kunstkade. En ook met jongerenorganisaties, zoals Tienskip. Daarnaast maken we gebruik van de expertise van maatschappelijke organisaties, zoals de GGD.

De komende periode organiseren en structureren we de samenwerking. Het regenboognetwerk komt elke 6 weken samen.

Actuele feiten en cijfers over acceptatie lhbtiqa+ personen

Movisie - Handreiking Lhbti feiten en cijfers 2023

Nederlandse lhbtiqa+ personen kampen nog altijd veel met negatieve reacties en geweld. Biseksuele of bi+ vrouwen zijn relatief vaak slachtoffer. Ruim 2 op de 5 jongeren verbergen op school dat ze lhbtiqa+ zijn.

Eén op de tien van de Nederlandse LHB-respondenten meldde in Europees onderzoek (EU Fundamental Rights Agency, 2020) fysiek aangevallen te zijn.

Eén op de vijf Nederlandse transgender personen werd slachtoffer van een fysieke of seksueel gemotiveerde aanval. Dat is twee keer zo veel als het gemiddelde voor alle lhbtiqa+ groepen.

Uit Nederlands onderzoek (Pijpers, 2020) over lhbtiqa+ -ouderen van 65 jaar en ouder blijkt dat 41% ooit last heeft gehad van vooroordelen of discriminatie door buren en 36% door zorgverleners.

Ook geeft één op de vijf (21%) respondenten in dit onderzoek aan het contact met een of meerdere familieleden verloren te hebben vanwege hun seksuele of genderidentiteit.

Uit Europees onderzoek (EU Fundamental Rights Agency, 2020) blijkt wel dat ruim twee op de drie (67%) Nederlandse lhbtiqa+ respondenten meestal of altijd open over hun lhbtiqa+ zijn. Het gemiddelde voor de 28 lidstaten van de Europese Unie is 47%.

Tegelijkertijd blijkt dat ruim de helft (57%) van de Nederlandse lhbtiqa+ personen bijna nooit of nooit hand in hand loopt met hun partner.

Bijna de helft (45%) van de Nederlandse transgender respondenten geeft aan nooit of zelden open te zijn over hun genderidentiteit.

Eén op de negentig mensen is intersekse. 62% van deze groep had te maken met discriminatie en 26% met fysiek geweld.



2. Bestaand beleid en wettelijke kaders



2. Bestaand beleid en wettelijke kaders

Bestaand lokaal beleid

Het Regenboogprogramma sluit aan op wettelijke kaders en bestaand lokaal beleid, namelijk:

- Lokale Inclusie Agenda 2020-2028
- Verklaring van Dordrecht: hiermee verklaart de gemeente Leeuwarden extra aandacht te hebben voor transgenders en hen te ondersteunen in hun transitie periode
- Uitvoeringsprogramma diversiteit 2022-2026
- Visie op Dienstverlening
- Collegeprogramma 2022-2026 "Nu investeren in de toekomst".

Ook is het thema opgenomen in ander beleid, zoals in de Leeuwarder Jeugdagenda, in het cultuurbeleid, de nieuwe gezondheidsvisie en de aanpak straatintimidatie (In relatie tot het programma Veilige Steden).

Het Regenboogprogramma 2024-2027 sluit aan bij de uitgangspunten in het Leeuwarder Coalitieakkoord 2022-2026 "Nu investeren in de toekomst" waarin dit staat over diversiteit;

"We willen dat iedereen, hoe verschillend we ook zijn en met welke beperkingen en uitdagingen we ook kampen, volwaardig onderdeel kan en mag zijn van de Leeuwarder samenleving".

Ook sluit de uitwerking van het regenboogprogramma aan op Global Goals van de Verenigde Naties. Dit zijn nummer 5 "Gendergelijkheid" en nummer 10, "Ongelijkheid verminderen".

Wettelijke kaders

Algemene wet gelijke behandelingen

De algemene wet gelijke behandeling (artikel 1 van de grondwet) zegt:
"Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, handicap, seksuele gerichtheid of op welke grond dan ook, is niet toegestaan."

Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen

Het college van burgemeester en wethouders is verplicht om inwoners toegang te bieden tot een antidiscriminatievoorziening. Lhbtiqa+ inwoners van de gemeente hebben onder andere recht op onafhankelijke bijstand bij de afwikkeling van klachten over discriminatie op basis van sekse, gender of seksuele diversiteit.

Transgenderwet

Deze wet is in 2014 speciaal opgesteld voor het wijzigen van het administratieve geslacht. De wet geeft aan onder welke voorwaarden mensen hun geslacht kunnen laten wijzigen op hun geboorteakte. Er loopt nu een proces zodat geslachtsaanduiding in identiteitsbewijzen op termijn kunnen vervallen. De verwachting is dat dat in 2025 gebeurt.

Aangescherpte burgerschapswet

Vanaf 1 augustus 2021 zijn alle scholen verplicht om te zorgen voor veiligheid en acceptatie van lhbtiqa+ jongeren in de klas. Dit geldt voor zowel PO en VO. In feite gaat het om een aanscherping van de burgerschapswet. Deze wet verplicht scholen om hun leerlingen respect te leren ontwikkelen voor, en kennis bij te brengen over, de basiswaarden van de democratische rechtstaat en mensenrechten. Ook zijn scholen verplicht hun leerlingen sociale en maatschappelijke vaardigheden bij te brengen die hen in staat stellen om deel uit te maken van en bij te dragen aan de maatschappij (de Groot 2019).

3. Visie, missie en doelen



3. Visie, missie en doelen

Visie

De visie van de gemeente Leeuwarden op diversiteit in brede zin (zoals terug te vinden in het uitvoeringsprogramma diversiteit 2022-2026), geldt ook voor onze aanpak voor de acceptatie van de regenbooggemeenschap:

"De gemeente Leeuwarden straalt uit dat iedereen welkom is, ongeacht leeftijd, sekse, afkomst, kleur of geaardheid. Er is geen sprake van discriminatie of racisme en iedereen krijgt gelijke kansen."

Missie

We vergroten de acceptatie van de regenboog-gemeenschap bij alle inwoners van de gemeente Leeuwarden. Daarbij is extra aandacht nodig voor jongeren, ouderen en kringen waar lhbtiqa+ zijn nog een taboe is. Vooroordelen, discriminatie, intimidatie en geweld tegen de regenbooggemeenschap moeten afnemen. Het is belangrijk dat de gemeenschap zich veilig en weerbaar voelt op school, op straat, op het werk, in de zorg, thuis, in de sport en in de eigen sociale kring.

Doelen

- De sociale acceptatie en inclusie van de regenbooggemeenschap in de gemeente Leeuwarden bevorderen, vooral onder jongeren, ouderen en kringen waar dit nog taboe is.
- Een veilige omgeving vormen voor de regenboog-gemeenschap in de gemeente Leeuwarden.
- Discriminatie, intimidatie en geweld tegen de regenbooggemeenschap tegengaan.
- De regenbooggemeenschap steunen en weerbaarder maken in het sociale domein: op school, op straat, op het werk, in de zorg, in de sport en in hun eigen sociale kring.
- Het ontwikkelen van een sterke lhbtiqa+ infrastructuur en het mogelijk maken van initiatieven die bijdragen aan onze doelen.



4. Pijlers



4. Pijlers

Om de doelen van het regenboogprogramma te halen werken we samen met het regenboognetwerk. Dit doen we met deze pijlers:

- Pijler 1: Voorbeeldrol gemeente Leeuwarden
- Pijler 2: Voorlichting en educatie
- Pijler 3: Zichtbaarheid
- Pijler 4: Jongeren
- Pijler 5: Zorg en Welzijn
- Pijler 6: Veiligheid
- Pijler 7: Cultuur als motor
- Pijler 8: Ontmoeting

Per pijler geven we aan wat we doen om onze doelen te halen.

Pijler 1: Voorbeeldrol gemeente Leeuwarden

Het vergroten van diversiteit en inclusie en het Regenboogprogramma als onderdeel daarvan, begint bij de eigen organisatie.

De gemeente Leeuwarden wil een organisatie zijn waarin iedereen zich welkom voelt en waar je kunt zijn wie je bent. Om dit te onderstrepen en handvatten te bieden voor een inclusieve organisatie is het Uitvoeringsprogramma Diversiteit 2022 vastgesteld door ons college.
De uitgangspunten in dit programma en de acties die hiervoor worden ingezet, gelden voor alle medewerkers. Iedereen moet zich veilig voelen en gelijke kansen krijgen naar vermogen. Deze uitgangspunten gelden ook voor de regenbooggemeenschap.

Daarnaast zijn er nog een aantal specifieke acties om de acceptatie van de regenbooggemeenschap te vergroten.

Resultaten 2024-2027

Medewerkers van de gemeente Leeuwarden die onderdeel zijn van de regenbooggemeenschap voelen zich veilig om zichzelf te zijn en krijgen dezelfde kansen in hun loopbaanontwikkeling.

Wat gebeurt er doorlopend?

- De dienstverlening wordt inclusiever door in formulieren en administratieve systemen rekening te houden met seksuele voorkeur en genderidentiteit.
- Communicatie-uitingen, algemene brieven en informatiemateriaal worden zoveel mogelijk genderneutraal opgesteld.
- We zijn aangesloten bij de Verklaring van Dordrecht: hiermee verklaart de gemeente Leeuwarden extra aandacht te hebben voor transgenders en hen te ondersteunen in hun transitieperiode.

Waar zetten we extra op in?

- Binnen de eigen gemeentelijke organisaties wordt gezorgd voor training van (loket)medewerkers in de omgang met de regenbooggemeenschap. Met aandacht voor bewustwording van aanspreekvormen en houding.
- In de interne berichtgeving geven we meer aandacht aan dit thema.
- In het inkoop- en subsidiebeleid is het thema diversiteit op steeds meer onderdelen opgenomen. De komende jaren willen we hier meer op inzetten.

De gemeente Leeuwarden doet meer in haar voorbeeldrol. Deze inzet vindt u onder de verschillende pijlers.

Pijler 2: Voorlichting en educatie

Voorlichting en educatie spelen een belangrijke rol bij het vergroten van acceptatie en gelijkheid voor de regenbooggemeenschap. Het vergroten van begrip en bewustzijn over diverse seksuele oriëntaties, genderidentiteiten en uitdrukkingen draagt bij aan een inclusieve samenleving waarin iedereen zich vrij kan uiten en wordt gerespecteerd, ongeacht wie je bent. Voorlichting en educatie zijn de basis voor verandering en vooruitgang richting een meer inclusieve samenleving, die verschillen waardeert.

Resultaten 2024-2027

- De bewustwording, zelfacceptatie, gelijkheid en veiligheid voor de regenbooggemeenschap is vergroot.
- We ontwikkelden in 2024/2025 een overzichtelijk en afgestemd aanbod van voorlichting voor organisaties in de gemeente Leeuwarden.

Wat gebeurt er doorlopend?

- Onderwijs: Lesprogramma's zijn voortdurend in ontwikkeling en nieuwe inzichten zorgen voor aanpassingen in de aanpak en opbouw van de lessen.
  - Er wordt educatie gegeven in het PO, VO en MBO, professionals in het onderwijs worden getraind.
  - Hbo-studenten die het onderwijs in gaan, krijgen hiervoor een speciaal lesprogramma aangeboden.
  - Het thema wordt ingebracht in de overleggen met de LEJA, het bestuurdersoverleg met het onderwijs.
- Geloofsgemeenschappen: Voorlichting en advies rondom het thema lhbtiqa+.

- Arbeidsmarkt en participatie: Dit gaat over een veilige en inclusieve werkvloer. Er wordt voorlichting gegeven aan leidinggevenden en medewerkers. Ook wordt er advies aangeboden aan HR- en P&O-afdelingen.
- Ouderen: Aanbod van diverse werkvormen, workshops, voorlichtingen in de sociale en woonomgeving van ouderen. En voorlichting en training geven aan professionals (verpleegkundig en verzorgend personeel en directie).
- Vluchtelingen en statushouders: Dit gaat over mensen met een migratieachtergrond, en over culturele verschillen over de acceptatie van de regenbooggemeenschap. Het thema is onderdeel van inburgeringstrajecten en komt nadrukkelijk terug in het participatieverklaringstraject. Ook worden er trainingen aangeboden aan professionals van AZC's.
- Sportverenigingen: Sportverenigingen zijn divers en kunnen worden gezien als 'de maatschappij in het klein'. De zichtbaarheid, participatie en emancipatie van de regenbooggemeenschap is op sportverenigingen dan ook een actueel thema. Verschillende sportbonden en -organisaties ontwikkelen een visie en beleid over dit thema. Het verder vormgeven en versterken van een inclusieve sportomgeving is een behoefte waar de uitvoerders van dit plan op inzetten. Coaches en leiding krijgen training en worden geadviseerd over zichtbaarheidsacties en evenementen voor spelers, ouders en arbitrage.

Waar zetten we extra op in?

- We brengen de lesprogramma's over lhbtiqa+ actief onder de aandacht bij het onderwijs. Dit doen we onder meer in de LEJA.
- We bieden actief voorlichtingen aan bij zorginstellingen waar ouderen verblijven. Bij 'pijler 5 Zorg en Welzijn' vindt u meer informatie hierover.
- We ontwikkelen in 2024/2025 een overzichtelijk en afgestemd aanbod van voorlichting voor organisaties in de gemeente Leeuwarden.

Pijler 3: Zichtbaarheid

Zichtbaarheid vergroot de sociale acceptatie van de regenbooggemeenschap. Zichtbaarheid gaat verder dan alleen openlijk erkennen om wie het gaat. Het draait om het delen van persoonlijke verhalen, ervaringen en uitdagingen. Door open te zijn over de eigen seksuele oriëntatie, genderidentiteit en expressie willen de partners en de regenbooggemeenschap een menselijk gezicht laten zien voor wat vaak als 'anders' wordt beschouwd. Er zijn nog steeds mensen die moeten vechten voor erkenning en een gelijkwaardige behandeling. Zichtbaarheid helpt bij bewustzijn hierover.

De gemeente Leeuwarden vergroot de zichtbaarheid onder andere met het ondersteunen van lhbtiqa+ evenementen, door inclusief om te gaan met informatiemateriaal en op Coming Out-dag de regenboogvlag te hijsen. De Roze Zaterdag in 2021 in Leeuwarden was een belangrijk moment voor de zichtbaarheid. Op deze dag lieten we zien 'je kunt in de gemeente Leeuwarden jezelf zijn'. Deze dag heeft iets achtergelaten en iets in beweging gezet. Deze energie en zichtbaarheid zetten we graag door. In de komende vier jaar blijft de gemeente haar bijdrage leveren om de zichtbaarheid van de regenbooggemeenschap te vergroten en zo te laten zien dat de gemeente er voor alle inwoners is.

Resultaten 2024-2027

- De sociale acceptatie van de regenbooggemeenschap is verbeterd.
- De regenbooggemeenschap kan zich vrij uiten in de gemeente Leeuwarden.
- Toegenomen begrip en empathie voor de lhbtiqa+ thematiek en problematiek.

Wat gebeurt er doorlopend?

- Er wordt op Coming Out Day gevlagd. Op deze dag besteedt de gemeente extra aandacht aan de betekenis van deze dag. We vlaggen en bouwen hieromheen een klein evenement met de partners in het regenboognetwerk en iedereen die hierbij betrokken wil zijn.
- Jaarlijks wordt in juli Pride Leeuwarden georganiseerd. Samen met het regenboognetwerk wordt een evenement georganiseerd. Hoofdmoot is een parade met daaromheen een uitgebreid programma.
- Aanwezigheid van de wethouder Diversiteit en Inclusie bij belangrijke lhbtiqa+ gerelateerde bijeenkomsten en evenementen.
- We ondersteunen partners in de gemeente bij het organiseren van lhbtiqa+ gerelateerde bijeenkomsten. Hier zijn verschillende subsidies voor bij de gemeente Leeuwarden. Organisaties kunnen hier een aanvraag voor indienen. Bijvoorbeeld de regeling Kleine Producties Cultuur en de onlangs vastgestelde subsidieregeling Diversiteit en Inclusie voor de jaren 2025 en 2026.

  Voorbeelden van evenementen en bijeenkomsten in het afgelopen jaar zijn de tentoonstelling Pride Photo 2023, Pride Leeuwarden op 6 juli 2024 en het COC Friesland Songfestival 2023.
- We betrekken ondernemers in de binnenstad van de gemeente Leeuwarden bij zichtbaarheidsacties, zoals we ook deden op 6 juli 2024 bij Pride Leeuwarden.
- Alle betrokken partners in het regenboognetwerk gebruiken hun socialmedia-kanalen om alle evenementen rond lhbtiqa+ te publiceren.
- De partijen in de regenboogalliantie zijn actief op congressen en symposia aanwezig om het thema lhbtiqa+ onder de aandacht te brengen.

Waar zetten we extra op in?

- De gemeente Leeuwarden gaat op social media meer aandacht besteden aan het thema.
- In 2024/2025 ontwikkelt het regenboognetwerk de Regenboogkalender. Hierin worden activiteiten en bijzondere dagen opgenomen.

Pijler 4: Jongeren

Jongeren die ontdekken dat ze l, h, b, t, i, q, a of + zijn, kunnen in een kwetsbare positie komen. Contact met andere jongeren met vergelijkbare gevoelens helpt dan. Jongeren uit de regenbooggemeenschap die andere jongeren zoals zij ontmoeten, denken minder vaak aan zelfdoding en hebben minder last van depressie. Naast mogelijkheden voor ontmoeting is het van groot belang dat als jongeren in aanraking komen met jongerenwerk of jeugdhulp er voldoende expertise is op het gebied van seksuele, gender- en seksediversiteit. Zodat zij zich gehoord en gezien voelen en ze passende hulp en ondersteuning krijgen.

Uit onderzoek van kennisinstituut Movisie blijkt dat zelfmoordpogingen van jongeren binnen de regenbooggemeenschap 4,5 keer vaker voorkomen dan onder heteroseksuele jongeren. De acceptatie van de regenbooggemeenschap op scholen is vaak laag. Heteroseksueel is de norm en 'homo' is een scheldwoord. Jongeren die bij de regenbooggemeenschap horen voelen zich daardoor geremd om zichzelf te zijn. Het ontwikkelen van een positief zelfbeeld wordt er ernstig door belemmerd. Daardoor is het welzijn van deze jongeren lager dan niet- lhbtiqa+ jongeren.

Het aandachtsgebied 'Jongeren' is daardoor onverminderd actueel in het regenboogprogramma. Het omvat een scala van activiteiten en instrumenten. Ook omvat het de ontwikkeling van nieuw en actueel aanbod, via samenwerkingsverbanden met aanbieders van succesvolle methoden.

Resultaten 2024-2027

- We bieden jongeren uit de regenbooggemeenschap de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten.
- Er is binnen het jongerenwerk en de jeugdhulp voldoende expertise op het gebied van seksuele, gender- en seksediversiteit. Zodat jongeren zich gehoord en gezien voelen en ze passende hulp en ondersteuning krijgen.

Wat gebeurt er doorlopend?

- Samenwerking met GGD Friesland: Jongeren die bij de regenbooggemeenschap horen hebben vaker last van mentale problemen, zelfbeschadiging en schoolverzuim. De verpleegkundigen van de GGD, die betrokken zijn bij kinderen ouder dan 12, zien dit beeld landelijk terug. Hierbij zijn er wel grote verschillen tussen de scholen. De verpleegkundigen hebben een heel goed handelingsperspectief voor de doelgroep. Er is makkelijk contact met onder andere het COC. Daarnaast wordt 'School en Veiligheid' ook vaker (en makkelijk) ingeschakeld.
- Jong en Out: Voor jeugd onder de 18 jaar is er een maandelijkse bijeenkomst waar de regenbooggemeenschap samen komt om met elkaar op een losse manier in contact te komen.
- Stimuleren en ondersteunen van het organiseren en aanbieden van laagdrempelige activiteiten voor en door jongeren in de regenbooggemeenschap in de gemeente. Ook andere organisaties bieden dit aan.
- Begeleiding en ondersteuning van jeugdwerkers en jeugdhulpverleners over hoe om te gaan met de jongeren in de regenbooggemeenschap en de problematiek. Er is een speciaal pakket workshops beschikbaar voor jongerenwerkers en begeleiders binnen bijvoorbeeld de GGZ. Deze workshops kunnen op maat aangeboden worden.

Waar zetten we extra op in?

- Samen met de GGD, zorg en school kijken we naar het verbeteren van de tussenzorg voor jongeren die zijn aangemeld voor de genderpoli. Deze jongeren gaan nu als tussenfase naar Jongs in Groningen.
- Samen met de GGD, Sense, het COC en het onderwijs wordt onderzocht op welke manier er nog breder aandacht kan worden gegeven aan de problematiek die speelt bij jongeren die onderdeel zijn van de regenbooggemeenschap.
- We gaan samenwerken met partijen die vernieuwend aanbod leveren op basis van actuele didactische en pedagogische inzichten.
- We willen een plek creëren waar alle jongeren terecht kunnen die worstelen met hun identiteit. Hierbij zetten we niet specifiek in op gender, zoals een genderpoli. Liever hebben we het hier over een identiteitspoli. Deze poli is voor alle jongeren beschikbaar, niet alleen voor de jongeren in de regenbooggemeenschap.
- De gemeente Leeuwarden wil European Youth Capital worden. Het doel hiervan is dat jongeren hun stem kunnen laten horen over verschillende thema's en kunnen meedoen. Eén van de thema's die uitgewerkt wordt is Diversiteit en Inclusie. Daarbij is ook lhbtiqa+ onderwerp van gesprek.

Pijler 5: Zorg en Welzijn

In de zorg- en welzijnssector ervaren lhbtiqa+ patiënten en cliënten nog vaak struikelblokken. Ondanks groeiende acceptatie stuiten ze soms nog op onbegrip en ongevoeligheid bij zorgverleners (en medebewoners). In sommige verzorgingstehuizen verstoppen ouderen foto's van hun geliefden uit angst voor de reacties van medebewoners. Het is belangrijk dat de zorg- en welzijnssector streeft naar een inclusieve omgeving waar lhbtiqa+ personen zich veilig en begrepen voelen, vooroordelen en discriminatie niet aan de orde zijn en zorg op maat vanzelfsprekend is.

Uit een handreiking van Movisie (2021) blijkt dat 36% van de lhbtiqa+ mensen van 65 jaar en ouder ooit te maken heeft gehad met discriminatie of voor¬oordelen door zorgverleners (Pijpers, 2020). Ook blijkt uit onderzoek van het SCP (2015) dat ouderen met een lhbtiqa+ identiteit minder positief zijn over (mantel)zorg ten opzichte van twintig jaar geleden (Kuyper & Van Lisdonk, 2015). Meer dan de helft van de lesbische en homoseksuele ouderen vindt het dan ook belangrijk dat zorgverleners kennis opdoen over seksuele en genderdiversiteit. Daarnaast geeft 20% van de lhbtiqa+ senioren aan bang te zijn uitgesloten te worden door medebewoners in ouderenzorg of in een zorgcomplex (Kuyper, 2015).

Resultaten 2024-2027

- Er is sociale acceptatie van seksuele diversiteit en genderidentiteit in de zorg.
- Cliënten die bij de regenbooggemeenschap horen, voelen zich meer gezien en veilig in hun seksuele en genderidentiteit.

Wat gebeurt er doorlopend?

- Er is een aanbod van verschillende werkvormen, workshops en voorlichtingen in de sociale omgeving en woonomgeving van ouderen. Er is voorlichting en training voor professionals (verpleegkundig en verzorgend personeel en directie).

Waar zetten we extra op in?

- De gemeente organiseert samen met Roze50+ een inspiratiesessie over de Roze Loper-certificering voor welzijns-, zorg- en verpleegorganisaties. De Roze Loper is een officieel keurmerk, dat wordt uitgereikt na een traject dat naar sociale acceptatie van seksuele diversiteit in de zorg leidt - gevolgd door een onafhankelijke certificerende instelling met als resultaat de uitreiking van het Roze Loper Keurmerk aan de organisatie. Wij vinden het belangrijk dat zoveel mogelijk organisaties aansluiten bij de Roze Loper. Als vervolg op de bijeenkomst stimuleren we aanwezige organisaties om aan te sluiten en waar mogelijk ondersteunen we hen in het proces naar de Roze Loper certificering.
- Wij willen het aantal ambassadeurs Roze50+ uitbreiden. De gemeente ondersteunt Roze50+ hierbij door haar netwerk beschikbaar te stellen bij het werven van ambassadeurs.
- De ambassadeurs van Roze50+ zijn actief binnen de zorginstellingen en richten zich op de zichtbaar¬heid en ondersteuning van lhbtiqa+ inwoners. De komende tijd focussen we op een aantal activiteiten die de ambassadeurs organiseren.

Pijler 6: Veiligheid

In de gemeente Leeuwarden ben je vrij om te zijn wie je bent en om te houden van wie je wilt. Om jezelf te kunnen zijn, is een gevoel van veiligheid nodig. De regenbooggemeenschap heeft echter te maken met intimidatie, geweld en discriminatie. Dit geldt in het bijzonder voor specifieke groepen zoals transgender personen. Zeven op de tien personen die onderdeel zijn van de regenbooggemeenschap krijgen te maken met fysiek of verbaal geweld.

In 2023 zijn er bij Tûmba 15 meldingen in de gemeente Leeuwarden binnengekomen op basis van seksuele voorkeur of genderidentiteit. Dit is nog maar het topje van de ijsberg: het overgrote deel van de regenbooggemeenschap doet geen melding of aangifte.

Resultaten 2024-2027

- Inzicht in de ontwikkeling van het veiligheidsgevoel en de acceptatie van de regenbooggemeenschap.
- Het veiligheidsgevoel van de regenbooggemeenschap is verbeterd. Er is meer sociale veiligheid op straat.
- De bereidheid om discriminatie te melden bij het antidiscriminatie meldpunt Tûmba is verhoogd.

Wat gebeurt er doorlopend?

- Nauwe samenwerking met politie (Roze in blauw), justitie en Tûmba. Als er incidenten zijn, is er snel overleg mogelijk met Tûmba, politie en de betrokken partijen.
- COC Friesland neemt deel aan het RDO-overleg (Regionaal Discriminatie Overleg) van Noord-Nederland met het Openbaar Ministerie, politie, justitie, antidiscriminatievoorzieningen en belanghebbende partijen.
- COC Friesland heeft sinds anderhalf jaar haar eigen veiligheidsbuddy's. Zij staan personen uit de regenbooggemeenschap bij. Als er bijvoorbeeld aangifte gedaan moet worden, een gesprek met

de woonomgeving nodig is of om de persoon door te verwijzen naar een bepaalde instantie. In 2023 kwamen de veiligheidsbuddy's 15 keer in actie binnen de gemeente Leeuwarden.

Waar zetten we extra op in?

- Tûmba focust samen met de regenboogpartners op gerichte voorlichting over de nut en noodzaak van melden.
- De gemeente Leeuwarden is aangesloten bij het landelijke programma Veilige Steden van het Ministerie OCW. De gemeente Leeuwarden vindt het noodzakelijk om haar opdracht breder te trekken. Daarom betrekken we ook de regenbooggemeenschap bij de uitwerking.
- De Taskforce Straatintimidatie is opgericht in het verlengde van het programma Veilige Steden. Vanaf januari 2024, is de taskforce actief op dit brede thema om de veiligheid en het veiligheidsgevoel in de stad te vergroten. Hierbij wordt nauw samengewerkt met horeca, politie en gemeente. Er worden afspraken gemaakt over een helder en transparant deurbeleid en over het optreden tegen en voorkomen van grensoverschrijdend gedrag.
- In het najaar van 2024 wordt er onderzoek gedaan naar de veiligheidsbeleving van de regenbooggemeenschap in de gemeente Leeuwarden door de Queer Factory. Met de uitkomsten van dit onderzoek worden er, als dit nodig is, interventies gedaan door betrokken partijen op dit thema.
- Specifiek voor ouderen gaan we de komende periode inzetten op het vergroten van de veiligheid bij verzorgingshuizen. Uit onderzoek van het SCP bleek dat hier grote behoefte aan is. Bij 'pijler 5 Zorg en Welzijn' vindt u hier meer informatie over.

Pijler 7: Cultuur als motor

Cultuur raakt en verbindt. Via cultuur verruimen we onze blik, slaan we bruggen en bekijken we de wereld vanuit nieuwe invalshoeken.

Cultuur is een krachtig middel voor zelfontplooiing en kan van grote betekenis zijn als extra zorg of preventie. Het beleven van kunst en cultuur biedt een ander perspectief en helpt bij het verwerken van ervaringen, het vormgeven van de toekomst of het aanleren van nieuwe vaardigheden en competenties.

Cultuur heeft een positieve impact op de identiteits-ontwikkeling van jongeren en of het goed met ze gaat. Cultuur beoefenen is goed voor hun creativiteit, inlevingsvermogen en het vermogen om zich uit te drukken en zich te presenteren. Kunst en cultuur dragen ook bij aan het begrijpen van andermans (gedachten)wereld.

Resultaten 2024-2027

- De sociale acceptatie van de regenbooggemeenschap is verbeterd.
- De regenbooggemeenschap kan zich vrij uiten in de gemeente Leeuwarden.
- Toegenomen begrip en empathie voor de lhbtiqa+ thematiek en problematiek.

Wat gebeurt er doorlopend?

- We maken gebruik van de expertise van de Queer Factory. Zo ontwikkelt Queer Factory nu een filmprogramma op de thematiek lhbtiqa+. Dit gebeurt niet meer specifiek onder de noemer 'roze film'. Vooral omdat er in de reguliere programmering al een groot aanbod aan queer-films te zien is.
- De gemeente geeft gesubsidieerde partners de ruimte om programma's in te kopen die te maken hebben met lhbtiqa+. In gesprekken met partners wordt het thema aangekaart. Zo worden er in Stadsschouwburg de Harmonie met grote regelmaat voorstellingen geprogrammeerd die een relatie hebben met lhbtiqa+. Denk bijvoorbeeld aan The Rotterdam Drag Show.
- In de cultuursector werken ze met de code diversiteit en inclusie. Cultuurinstellingen maken hiermee de cultuursector meer inclusief. Zo is er ruimte voor nieuwe verhalen en wordt er gewerkt aan een gelijkwaardige sector voor iedereen.
- De gemeente Leeuwarden maakte samen met het Directeuren Overleg Leeuwarden Culturele Instellingen (DOLCI) een routekaart diversiteit en inclusie. Een van de doelen van dit idee is om culturele instellingen toegankelijker, diverser en inclusiever te maken.
- Samen met House of Sweetheart organiseert COC Friesland een paar keer per jaar een dragbingo in Café Neushoorn, Leeuwarden. Iedereen is welkom en mag altijd aansluiten. Daardoor kan men op een ongedwongen manier kennismaken met en kennisnemen van de dragcultuur. Maar ook elkaar ontmoeten is een belangrijk onderdeel van deze avonden.
- Kunstkade biedt lhbtiqa+ gerelateerde programma's aan voor het onderwijs.
- De gemeente Leeuwarden faciliteert culturele organisaties bij lhbtiqa+ gerelateerde activiteiten via subsidies en het aansluiten van het College bij evenementen om te laten zien dat de gemeente Leeuwarden zulke initiatieven een warm hart toedraagt.

Pijler 8: Ontmoeting

Voor veel mensen uit de regenbooggemeenschap is het fijn om in contact te komen met andere gelijkgestemden. Contactgroepen dragen bij aan het gevoel van inclusiviteit: iedereen mag er zijn en voor iedereen is plaats. Doordat deelnemers met elkaar van gedachten kunnen wisselen, zich gehoord voelen en zien dat zij niet alleen zijn, helpen deze groepen bij de leefbaarheid van de deelnemers.

Resultaten 2024-2027

- De regenbooggemeenschap voelt zich gehoord en kan haar verhaal kwijt.
- We vonden een locatie waar alle partners van het regenboognetwerk samen kunnen komen en een plek kunnen bieden voor de regenbooggemeenschap.

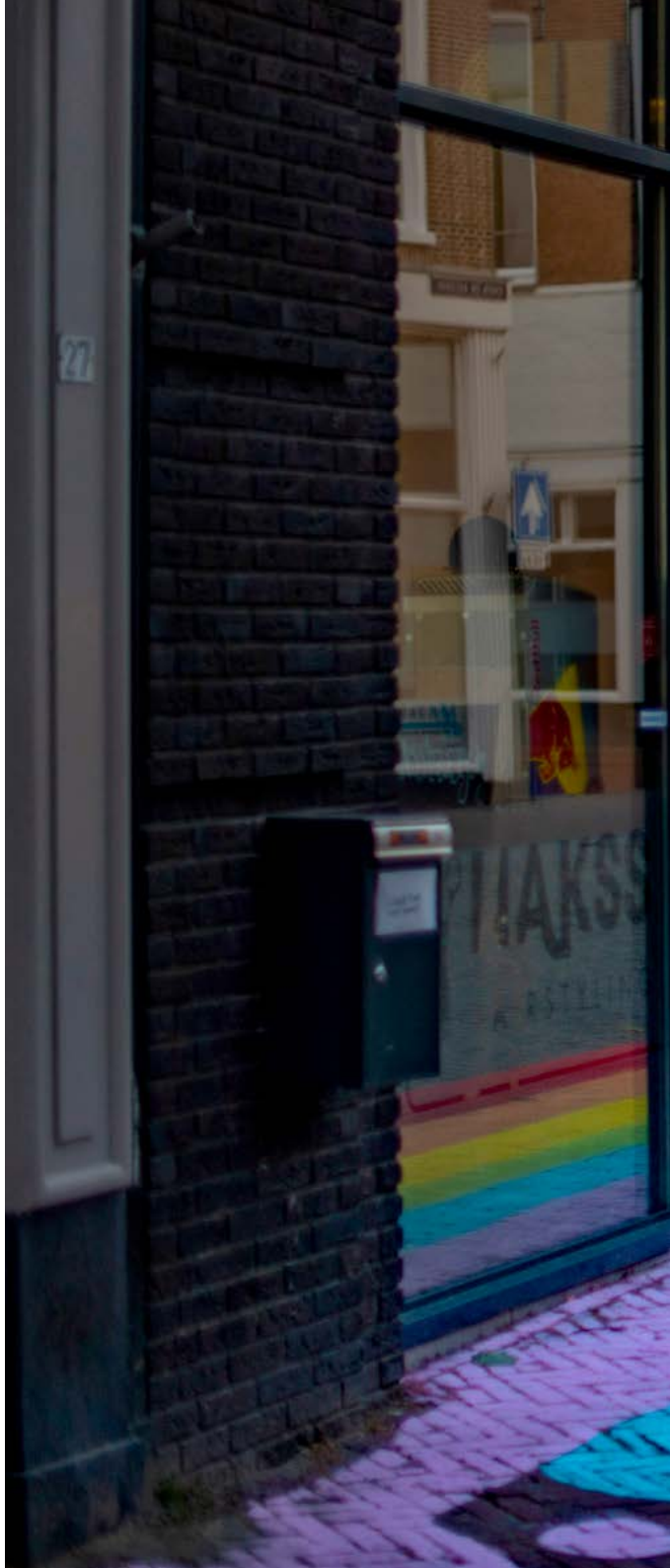
Wat gebeurt er doorlopend?

- Jong & Out Leeuwarden: Dit is de groep voor jongeren van 12 tot en met 18 jaar. Zij organiseren maandelijks hun eigen activiteiten. Er zijn altijd 2 begeleiders aanwezig en er is een protocol voor het werken met jongeren.
- Expreszo Friesland: Deze groep is voor jongeren van 18 tot en met 26 jaar.
- TGF - Trans Gendergroep Friesland: Dit is een groep voor jongeren van 18 tot en met 26.

  De jongeren komen naast Friesland ook uit Groningen, Drenthe en de kop van Overijssel.
- Ouderengroep Rozee: De Rozeeleden ontmoeten elkaar elke maand. Zij organiseren regelmatig activiteiten buitenshuis.
- Ouders & Out: Deze ontmoetingsgroep is ontstaan vanuit ouders zelf. In deze groep zitten ouders van kinderen uit de regenbooggemeenschap en roze ouders, die van gedachten willen wisselen.
- Artemis Vrouwenavond: Deze vrouwenavond wordt maandelijks georganiseerd in Bubbels, Leeuwarden.
- Gender café: Het Gender café is een reeks inhoudelijke bijeenkomsten waar transgender mannen, vrouwen en non-binaire personen op een veilige, leuke en verrijkende manier in gesprek gaan. Ook iedereen die dat niet is, is welkom. Er wordt gesproken over onderwerpen die te maken hebben met gender en transitie.
- Cocktail: Dit is een ontmoetingsgroep voor nieuwkomers die onderdeel zijn van de regenbooggemeenschap.
- VrijMiBo: Elke eerste vrijdag van de maand organiseert COC Friesland haar vrijdagmiddagborrel. Dit gebeurt in een ongedwongen publieke sfeer.

Waar zetten we extra op in?

- Het regenboognetwerk wenst dat er een gezamenlijke toegankelijke plek komt voor de regenbooggemeenschap waar men elkaar kan ontmoeten. In 2024/2025 zoeken we naar een geschikte locatie.





5. Monitoring en evaluatie



5. Monitoring en evaluatie

We maken heldere afspraken met de uitvoeringspartners en bespreken de voortgang. Hiervoor vindt elke 3 maanden een overleg plaats. Daarnaast maken we gebruik van de kwantitatieve data van GGD, Planbureau Friesland en Tûmba om de impact van de acties te evalueren en bij te sturen.

De raad ontvangt jaarlijks een evaluatie van het regenboogprogramma. De eerste evaluatie wordt in het najaar van 2025 toegezonden.



6. Financiën



6. Financiën

Structurele ondersteuning

- COC €19.000

Middelen van het Rijk

Decentralisatie-uitkering Regenbooggelden 2023 - 2027. Het COC en Tûmba ontvangen beide de helft van deze middelen. €22.000

Extra middelen voor COC in 2024 en 2025 (incidenteel)

- Inzet coördinator COC uit ISI €15.000
- Inzet coördinator COC op de begroting 2025 €25.000

Subsidies

Organisaties kunnen diverse subsidies aanvragen voor lhbtiqa+. Het Mienskipsfonds en de subsidieregeling Makers Kunst en Cultuur zijn subsidies die in aanmerking komen mits de aanvragen voldoen aan de voorwaarden van deze subsidies. Ook geldt van januari 2025 tot december 2026 de subsidieregeling Diversiteit en Inclusie.



Gemeente Leeuwarden